

Katedra psychologie FF UK

Posudek rigorózní práce Mgr. Michala Homolky

**Psychosociální adaptace osob vyrůstajících v individuální pěstounské péči –
koncept resilience**

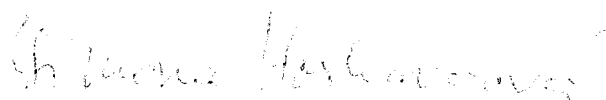
Autor předkládá k obhajobě rozšířenou diplomovou práci, která byla dílčí studií longitudinálního projektu pod vedením Prof. PhDr. Zdeňka Matějčka „Ochrana duševního zdraví osob vystavených v dětství prokazatelnému psychosociálnímu riziku“. V rigorózní práci se autor znovu zamýšlí nad výsledky výzkumu a rozšířil vyhodnocení i díky možnosti seznámit se s výsledky celého výzkumu, který byl v mezidobí ukončen. Jeho dílčí výsledky tak získaly širší kontext.

Členění rigorózní práce je klasické na teoretickou část a praktickou část. Téma psychosociální adaptace osob vyrůstajících v individuální pěstounské péči zahrnuje mnoho aspektů a témat. Autor kapitolami o riziku a psychické deprivaci v návaznosti na poznatky o vývoji člověka připravuje půdu pro širší pojednání o konceptu resilience.

Konceptu resilience je věnována největší část teoretické části práce, což má svůj přínos v prezentaci poznatků ze zahraničí, které nejsou v české odborné literatuře ještě tolik rozšířené. V našich podmínkách známe resilienci v kontextu psychologie zdraví, z vývojového hlediska je jí věnováno méně pozornosti. Autor prezentuje tři dominantní koncepce resilience. Koncept S. a S. Wolinových je nejen poměrně rozsáhle prezentován, ale autor ho také později využívá při formulaci závěrů výzkumu. Další prezentovaná koncepce zastupuje Evropu /což považuji za kladné, v pracích se setkáváme spíše s produkcí v USA a u nás/ je koncepce ICCB, jejímž autorem je S. Vanistendael. Nechybí tu samozřejmě pojetí E. Wernerové a R. Smithové. Prezentované koncepce vznikly na základě výzkumů dětí v rizikovém prostředí, což je pro předkládanou práci relevantní. Spíše okrajově a pro doplnění je teoretická část uzavřena kapitolami o resilienci rodin, náhradní rodinné péči a reparabilitě psychické deprivace.

Výzkumná část hledá odpověď na otázku: Jak a kteří jedinci prospívají a dospívají v sociálně adaptované osobnosti navzdory značným životním překážkám, kde jiní ve stejných situacích selhávají? Metodologické zázemí výzkumu bylo zajištěno zastřešujícím výzkumem, za cenné považuji osobní rozhovory s respondenty. K diskusi je vyjádření výsledků v procentech při nízkém N.

Autor popsal současnou psychosociální adaptaci celého souboru, rozdílů v adaptaci mezi muži a ženami a porovnal dvě podskupiny podle skóre sociální adaptace zjišťovaného v předcházejícím šetření v letech 1991-1994. Autor získává i informace, které poukazují na přítomnost „resiliencí“ nad rámec zadané metodologie. Studie přináší celou řadu zajímavých postřehů a výsledků. Vyhodnocení dat se neomezuje na tabulkové přehledy, ale jsou vhodně interpretované s pomocí konceptu resilience manželů Wolinových. Autor se kriticky zamýšlí nad výsledky studie, uvědomuje si limity svých zjištění, dané zvláště charakteristikou vzorku. Předloženou rigorózní práci považuji za zdařilou a doporučuji ji k obhajobě.

V Praze 2.4.2007

PhDr. Simona Hoskovcová, PhD.